

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 4

Частина III

**Одеса
2018**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III. – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – 196 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Антоненко К. Е. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Барон Г. І. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бойчева О. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Варналій А. О. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Калантарчук Т. І. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,

Качкалова Л. Ю. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Лузанова К. А. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Любович А. А. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Манєва К. П. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мілева Т. Д. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мітішова І. С. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Москаленко К. С. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Мотовіліна Г. В. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Негруль Д. А. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Пархоменко Л. В. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Поповська А. О. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,
Саблістюк О. О. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Стародубцева Т. В. – студентка обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Тутов В. О. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Унтілов В. В. – студент обліково-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Чорний Є. В. – студент фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шишацька В. А. – студентка фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету,
Шувера О. О. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

© колектив авторів, 2018

ЗМІСТ

Варналій А.О., Самотоєнкова О.В. Аналіз середньої заробітної плати в Україні за видами економічної діяльності.....	7
Любович А.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз середньої освіти в Україні.....	14
Калантарчук Т.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз показників навколишнього середовища.....	21
Бурлаєва В.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз захворюваності населення України.....	28
Бойчева О.П., Вітковська К.В. Статистичне дослідження рівня життя населення.....	33
Калантарчук Т.І., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз забору води з природних водних об'єктів в Україні та Одеській області.....	41
Шувера О.О., Тарасова К.І. Статистичний аналіз народжувальності в Україні	45
Поповська А.О., Тарасова К.І. Статистика сортування, переробки та вторинного використання відходів в Україні	53
Бойчева О.П., Самотоєнкова О.В. Сучасний стан фондового ринку України	58
Стародубцева Т.В., Самотоєнкова О.В. Статистичний аналіз ринку зерна в Україні	64
Варналій А.А., Самотоєнкова Е.В. Развитие рынка информационных услуг в Украине	69
Манєва К.П., Самотоєнкова О.В. Динаміка та структура споживчих товарів в Україні	77
Унтілов В.В., Самотоєнкова О.В. Сучасний стан ринку енергоресурсів в Україні	86
Калантарчук Т.І., Самотоєнкова О.В. Особливості розвитку ринку інновацій в Україні	92
Любович А.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз первинного ринку нерухомості в Україні	97
Негруль Д.А., Ольвінська Ю.О. Особливості кредитування малого бізнесу в Україні	104

Тутов В.О., Ольвінська Ю.О. Проблеми та перспективи функціонування ринку дорогоцінних каменів	109
Качкалова Л.Ю., Саблюк О.А., Ольвінська Ю.О. Тенева економіка України	115
Унтілов В.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня доходів населення України	121
Бойчева О.П., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан житлового фонду України	128
Барон Г.І., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан державного регулювання конкуренції та монополізації ринку в Україні	133
Шишацька В.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз демографічної ситуації в Україні	137
Мілева Т.Д., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз економічного розвитку Індії	142
Пархоменко Л.В., Москаленко Е.С., Ольвінська Ю.О. Статистический анализ ресурсов и расходов домохозяйств	147
Лузанова К.А., Ольвінська Ю.О. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку послуг України	152
Чорний Є.В., Ольвінська Ю.О. Страховий ринок України: проблеми та перспективи розвитку	158
Мітішова І.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз доходів державного бюджету України	164
Мотовіліна Г.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку праці в Україні	172
Негруль Д.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз зносу основних засобів в Україні	179
Антоненко К.Э., Ольвінська Ю.О. Анализ проблем налоговой системы Украин	185
Вітковська А.А., Ольвінська Ю.О. Використання статистичних методів у маркетингових дослідженнях	191

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ ТА МОНОПОЛІЗАЦІЇ РИНКУ В УКРАЇНІ

Барон Г. І.¹, Ольвінська Ю. О.²

1 – студент, фінансово-економічний факультет,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Барон Г. І., Ольвінська Ю. О. Сучасний стан державного регулювання конкуренції та монополізації ринку в Україні. Обґрунтовано необхідність дослідження сучасного стану державного регулювання конкуренції та монополізації ринку в Україні. Розглянуто фактори, що впливають удосконалення державного регулювання конкуренції. Проаналізовано динаміку роботи Антимонопольного комітету України

Ключові слова: конкуренція, монополія, стан сучасного ринку, дії з боку держави.

Барон А. И., Ольвинская Ю. О. Современное состояние государственного регулирования конкуренции и монополизации рынка в Украине. Обоснована необходимость исследования современного состояния государственного регулирования конкуренции и монополизации рынка в Украине. Рассмотрены факторы, влияющие усовершенствования государственного регулирования конкуренции. Проанализирована динамика работы Антимонопольного комитета Украины

Ключевые слова: конкуренция, монополия, состояние современного рынка, действия со стороны государства.

Baron H. I., Olvinskaya J. O. Modern state of state regulation of competition and monopolization of the market in Ukraine. The necessity of studying the current state of state regulation of competition and market monopolization in Ukraine is substantiated. The factors influencing the improvement of state regulation of competition are considered. The dynamics of work of the Antimonopoly Committee of Ukraine are analyzed.

Keywords: competition, monopoly, state of the modern market, actions by the state.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Барон, Г. І. Сучасний стан державного регулювання конкуренції та монополізації ринку в Україні [Текст] / Г. І. Барон, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина III – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 133 – 136.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Висока конкуренція в економіці – запорука конкурентоспроможності країни. За рівнем внутрішньої конкуренції ми на 125-му місці в світі, за рівнем зовнішньоекономічної конкуренції – на 99. Найбільші проблеми з розмахом ринкового домінування і інтенсивності внутрішньої конкуренції, по обом компонентам наша країна отримала в опитуванні топ-менеджерів три бали з семи можливих, опинившись позаду багатьох азіатських і африканських країн.

В сучасних умовах розвитку економіки конкуренція між господарюючими суб'єктами стає все жорсткішою, суб'єкти господарювання часто вдаються до нечесних методів конкурентної боротьби, що обумовлює необхідність втручання з боку органів державної влади.

Метою роботи виступає дослідження сучасного стану державного регулювання конкуренції, обґрунтування напрямів удосконалення діяльності Антимонопольного комітету України та аналіз стану ринку в Україні.

Монополістичні тенденції в різних формах і не однаковою мірою проявляються на всіх етапах розвитку ринкових процесів [1, с. 96].

На сьогоднішній день в Україні виділяють декілька великих фірм-монополістів (табл. 1).

Таблиця 1

Фірми-монополісти, що діють на ринку України [2]

Назва компанії	Рік заснування	Частка на ринку
Мегаполіс-Україна	2010	98% ринку дистрибуції тютюнових виробів
Авангард	2003	49% ринку яєць
Миронівський хлібопродукт	2003	52% ринку курятини
ПриватБанк	1992	60% безготівкових розрахунків
Укртелеком	1993	85,23%
Київстар	1994	38,7 %
Епіцентр	2003	понад 60% (в 2014-му 47% ринку контролював Епіцентр. А мережа Нова лінія, поглинена Епіцентр К, контролювала близько 16%)
ДТЕК	2005	76% ринку теплової генерації, в 2014 році на її частку припадало 99% експорту українського струму
Міжнародні авіалінії України	1992	близько 60%
Ostchem	2004	100% ринку аміачної селітри

Необхідно зазначити, що в Україні також діють і природні монополії (аеропорти, залізниця, нафтогазова промисловість тощо).

Оскільки монополії найчастіше вдаються до методів нечесної конкуренції, їхня діяльність є об'єктом постійного контролю органів державної влади.

Реалізація політики в сфері захисту конкуренції відноситься до компетенції Антимонопольного комітету (АМК) повноваження якого визначено Законом «Про Антимонопольний комітет України» [3].

Основним нормативно-правовим актом в сфері захисту конкуренції є Закон України «Про захист економічної конкуренції» [4].

Згідно річного звіту АМК України 2017 рік став рекордним за всі роки діяльності комітету в частині сплати порушниками законодавства про захист економічної конкуренції штрафів та пені. Так, розмір сплати штрафів та пені в 2017 році становив 340,6 млн. грн. та перевищив більш ніж в 10 разів розмір 2016 року. На 22,7% збільшилась кількість задоволених судами протягом 2017 року позовів органів Комітету порівняно з минулим роком [5].

У 2017 році порівняно з 2016 роком збільшився відсоток виявлення Комітетом антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час проведення конкурсних процедур закупівель – на 4,5% всіх припинених порушень. Ця тенденція відповідає структурі порушень законодавства, притаманній Європейським конкурентним відомствам, в яких більша частина порушень стосується саме антиконкурентних узгоджених дій [5].

Із загального розміру штрафних санкцій (1803,2 млн. грн.), накладених у 2017 році:

- майже 41,0 млн. грн. – за порушення у вигляді зловживань монопольним становищем;
- понад 1684,6 млн. грн. накладено за порушення у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання;
- майже 50,5 млн. грн. – за порушення у вигляді недобросовісної конкуренції;
- майже 27,2 млн. грн. – за порушення інших видів [5].

Галузями з найбільшою кількістю порушень в сфері недобросовісної конкуренції в 2017 р. були: житлово-комунальне господарство (15%); агропромисловий комплекс (11%); паливно-енергетичний комплекс (11%); транспорт (9%); адміністративні послуги (9%); охорона здоров'я (7%); будівництво та будівельні матеріали (5%) [5].

Розмір економічного ефекту внаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема попередження неправомірних втрат і витрат юридичних та фізичних осіб у 2017 році становив 2561,1 млн. грн., що у 1,8 разу більше, ніж у 2016 році [5].

Отже, від ефективною діяльності АМК України суттєво залежить усунення перешкод розвитку національної економіки та добробут кожного громадянина.

Подальше удосконалення політики захисту конкуренції в Україні можливе за рахунок реалізації наступних пріоритетів в діяльності АМК України:

1. Створення сприятливого інституційного і організаційного середовища для ефективного захисту і розвитку конкуренції: підвищення якості прийнятих антимонопольними органами рішень; підвищення якості контролю за злиттями й поглинаннями при зниженні адміністративного навантаження на бізнес [6, с. 170].

2. Зниження адміністративних бар'єрів, що перешкоджають розвитку і вільному функціонуванню ринків: зниження кількості порушень в сфері контролю з боку органів влади; зниження частки держави в ринкових секторах.

3. Забезпечення недискримінаційного доступу споживачів до послуг природних монополій, формування ефективних механізмів тарифоутворення: унормування ринкових механізмів ціноутворення на товари, роботи, послуги суб'єктів природних монополій; підвищення залученості підприємств малого і середнього бізнесу в коопераційні процеси суб'єктів природних монополій.

4. Покращення умов для ефективної конкуренції при розміщенні державного замовлення та реалізації на торгах державного майна.

Таким чином, реалізація запропонованих напрямів надасть змогу підвищити ефективність антимонопольного регулювання та захисту економічної конкуренції в Україні.

Висновки. На основі проведеного аналізу функціонування системи державного регулювання конкуренції в Україні було здійснено дослідження сучасного стану конкуренції в Україні та показників діяльності АМК України. За результатами дослідження в роботі було запропоновано напрями удосконалення діяльності АМК України, які покликані забезпечити дотримання суб'єктами господарювання принципу ведення чесної конкурентної боротьби в Україні.

Перспективою подальшого дослідження є науково-теоретичний на практичний аналіз ефективності реалізації антимонопольної політики в країнах ЄС з метою залучення позитивного досвіду та його адаптації в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бакалінська О. Адаптація конкурентного законодавства України відповідно до угоди про асоціацію Україна-ЄС / О. Бакалінська // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2017. – № 5. – С. 96-106.

2. ТОП 10 крупнейших монополий Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sostav.ua/publication/10- monopolij-ukrainy-69791.html>

3. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3659-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3659-12/page2>

4. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

5. Річний звіт АМК України за 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.amc.gov.ua>

Б. Шкляр С. В. Щодо способів державного регулювання економічної конкуренції в умовах ринкової економіки / С. В. Шкляр // Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2017. – № 33. – С. 168-173.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ВИПУСК 4

Частина III

Одеса

